

REDAKCIJOS KOLEGIJOS TRIBŪNA

(Nr.64)

Dainius PAUKŠTĖ
Migracijos klausimų ekspertas,
Redkolegijos svečias

MIGRACIJOS KALEIDOSKOPAS: LIETUVA IR PASAULIS

kilusios ekonominės krizės buvo sprendžiamos visų, išskyrus politikus ir verslininkus, sąskaita. Juk kiekvienas matėme, kad tik šios dvi visuomenės grupės visuomet išeidavo iš tokių padėčių „sausos“, ir dar su pelnu.

Todėl telieka konstatuoti, kad dabartinė valstybė yra skirta gyventi tik politikams ir darbdaviams. Visi kiti yra šį elitą aptarnaujantis personalas. O čia jau reikia ir suvokti - jeigu patys valstybės neatsiimsime, tai niekas nieko ir nedarys, kad esama padėtis pasikeistų... Kad pasikeistų, reikia piliečių - ne butaforinių, ne menamų, „politikuojančių“ tik virtuvėse ir tik tarp draugų, o fiziškai esančių čia, Lietuvoje, norinčių veikti ir žinančių kaip.

O dabar plika akimi matomos neigiamos emigracijos pasekmės: per du su trupučiu dešimtmečio valstybė greitai sumenko ne tik savo žmonių skaičiumi - iš žemėlapio dingo ištisi miestai, miesteliai ir kaimai, lyg pasakoje greitu tempu paseno valstybė ir jos gyventojai, valstybė prarado investicijas, kurias ji skyrė žmogiškiesiems ištekliams ruošti, sumažėjo valstybės intelektualinis potencialas, chroniškai nepakanka mokesčių valstybės ir „Sodros“ biudžetams, nors klesti šešėlinis sektorius, valstybė prasiskolino, visuomenėje išaugo socialinė atskirtis, klesti nesąžiningumas, kyšininkavimas ir neskaidrumas, o politikoje, ekonomikoje ir kultūroje dominuoja stipresniojo kultas, iš Tėvynės išvyti piliečiai vis garsiau akcentuoja antrosios pilietybės klausimą. Taigi, tai ne tik kiekybinės, bet ir kokybinės permainos: palengva kinta valstybės ir forma, ir jos turinys...

Iki šiol dėl vykstančios emigracijos Lietuva „šlubavo“ viena koja, nes į ją mažai kas norėjo atvykti. Tačiau artėja metas, kai Lietuva taps ir imigrantus priimančia valstybe. Tai lemia ne tik pokyčiai vidaus darbo rinkoje, bet ir aplinkmus vykstantys geopolitiniai reiškiniai. Bėda ta, kad kol kas imigracijai esame „pasiruošę“ lygiai taip pat, kaip ir emigracijai, tai yra niekaip! Seniai jau reikėjo nuo diskusijų pereiti prie konkrečių veiksmų. Tačiau toliau kalbų mūsų politikai nueiti nesugeba. Kalbu apie Migracijos komitetą Seime. Ginčijamasi: laikinas ar nuolatinis komitetas turi būti? Kai migracija Lietuvoje sugrįš į normalius pasaulinius 3 proc. migracijos krantus (nuo dabartinių 18 proc.), Migracijos komiteto nebereikės. Todėl visiškai nesvarbu - laikinas tai ar nuolatinis (geriau) Migracijos komitetas. Aiškinamasi, koks turėtų būti Pasaulio lietuvių vaidmuo. Dabar jau man norisi paklausti: o kodėl Seimas nederino su Pasaulio lietuvių bendruomene (PLB) savo priimamą įstatymą, kuriais Lietuvos piliečiai buvo vejami iš Lietuvos? Tai kodėl dabar reikia derinti su PLB planus, kurie bus įgyvendinami čia, Lietuvoje? Todėl reikia ne derinti, o informuoti PLB apie

veiksmus ir permainas. Juk jeigu bus kas daroma, tai pirmiausia bus daroma čia gyvenantiems, kad keistųsi jų gyvenimo kokybė. Išvykę sugrįš tik tuo atveju, jeigu gyvenimas Lietuvoje gerės visiems, o ne kam nors pasirinktinai. Seniai jau laikas išmokti šią pamoką.

Taigi apie imigraciją. Mūsų žmonės jai visiškai neparuošti. Nežino nei apie imigracijos privalumus, nei apie reguliuojamą imigraciją, nėra diskusijų apie imigrantų integracijos lygį ir kokybę, imigrantų įsivežimo sąlygas, pagaliau Lietuvos pilietybės suteikimo sąlygas ir pan. O apie Užsieniečių teisinės padėties įstatymą ir kalbėti nėra ko. Nežino, kodėl ir kam ES nori pritraukti kvalifikuotą darbo jėgą. Niekas apie tai nerašo ir nediskutuoja, nematyti valdžios pastangų bei noro dirbti šiais klausimais ir t.t. O tuo metu pasaulyje migracija vyksta nuolat - ištisą parą be pertraukos, todėl informacijos ir naujienų šia tema daug. Nedarysiu kokių nors apibendrinimų, pateiksiu tik delioinės detalių - mozaiką pabandykite sudėlioti patys. Jeigu skaitytojams bus priimtina tokia forma, panašią diskusiją galima bus tęsti.

► Energiją ir dvasią valstybei suteikia tik tauta ir piliečiai, jų negali duoti nei neutralūs gyventojai, nei vartotojai, nei imigrantai, nei vergai

Jungtinės Tautos

Dar 2000 m. Jungtinės Tautos suformulavo Tūkstantmečio vystymosi tikslus (TVT). Tai: a) skurdo ir bado pašalinimas; b) pradinio išsilavinimo užtikrinimas; c) gendrinės lygybės skatinimas; d) moterų galimybių ir jų teisių plėtojimas; e) vaikų mirtingumo mažinimas; f) motinystės sveikatos gerinimas; g) kova su AIDS, maliarija ir kitais susirgimais; h) ekologinio stabilumo užtikrinimas; j) žmonijos vystymosi tikslais formuoti globalią partnerystę. Kaip matyti, migracijos klausimai čia neminimi. Šioje programoje tie klausimai nukelti į Žmogaus teisių gynimo ir gerbimo, demokratijos ir gerovės valdymo poskyrį. Siekiama užtikrinti visiems migrantams, taip pat dirbantiems migrantams ir jų šeimoms žmogaus teisių gerbimą ir gynimą, nutraukti pastaruoju metu migrantus priimančiose visuomenėse padažnėjusias rasizmo ir ksenofobijos apraiškas, skatinti didesnę sutarimą ir toleranciją. Jungtinių Tautų duomenimis, pasauliniai migracijos srautai siekia 3 proc. žmonijos, arba daugiau negu 200 mln. žmonių. Ir tai, turime ži-

noti, yra migracijos pasaulinė norma. Visa, kas viršija ją, jau yra ne normalu ir kelia problemų konkrečioms šalims. Palyginkime šią normą su emigracija iš Lietuvos (18 proc.) ir darykime išvadas: kokiems klausimams politikai turėtų skirti daugiausia dėmesio? Ir koks jų konkretus indėlis sprendžiant emigracijos problemas...

Pasaulio banko duomenimis, metiniai migrantų pervedimai į kilmės valstybes jau dabar kelis kartus viršija visą oficialią tarptautinę paramą, kurią teikia turtingos valstybės ar organizacijos. Kažkodėl šioje vietoje nepastebime Lietuvos emigrantų, o daugiausia kalbame apie kitus. Kodėl? Juk yra daug emigrantų iš Lietuvos, todėl jie parsivežė daug uždirbtų pinigų savo šeimoms. Bent kol kas... kol neišsivežė savo šeimų.

Vokietija

Nuo 2014 m. sausio iki lapkričio pabaigos Vokietijoje gauti 155 427 prašymai suteikti priedėlių. 22 proc. šių prašymų gauti iš Sirijos pabėgėlių. Kaip rašo spauda, pabėgėliai sąmoningai renkasi Vokietiją dėl nemokamo mokslo ir socialinio aprūpinimo. Migracijos politikos institutas mano, kad pagal tai Vokietija užima trečią vietą pasaulyje.

Angelos Merkel Vyriausybė atsiribojo nuo gerokai išjuokto Bavarijos konservatyviųjų politikų pasiūlymo, kad reikia priversti imigrantų šeimas namie kalbėtis vokiškai, jeigu jie nori likti Vokietijoje. Nors ir atmetė šiuos siūlymus, Vyriausybės nuomone, gebėjimas kalbėti vokiškai yra esminis dalykas imigrantams integruotis, sėkmingai mokytis ir dirbti.

JAV

Barako Obamos (Barack Obama) migracijos programa gali pasinaudoti apie 3,7 mln. žmonių, o iš viso 5,2 mln. Tai beveik pusė iš 11-12 mln. nelegalių, esančių JAV. Tam stipriai priešinasi opozicija.

Švedija

Per vykusį balsavimą visuotiniuose rinkimuose opozicinė socialdemokratų partija nugalėjo centro dešiniąją vyriausybę, o kraštutiniai dešinieji pasiekė istorinių laimėjimų. Antiimigraciniai Švedijos demokratai gavo 12,9 proc. balsų, užsitikrindami daugiau nei dvigubą rinkėjų paramą, ir tapo trečia didžiausia partija šalyje.

Prancūzija

Šioje šalyje imigracija ir toliau lieka viena iš svarbiausių politinių temų. Tačiau vis labiau matyti, kad partijos, norinčios išlikti aktyvioje politikoje, tai padaryti galės tik tuo atveju, jeigu reaguos į visuomenės reikalavimus riboti migraciją.

Didžioji Britanija

Deividas Kameronas (David Cameron) jaučia spaudimą prieš 2015 m. gegužę vyksiančius visuo-

tinius rinkimus, Jungtinėje Karalystėje didėjant paramai JK nepriklausomybės partijai (UKIP), kuri nepriitaria masinei imigracijai ir ragina Britaniją išstoti iš Europos Sąjungos.

Oficiali statistika atskleidė, kad grynoji metinė migracija išaugo nuo 182 tūkst. 2013 m. iki 260 tūkst. 2014 m. Šie duomenys sugriovė premjero pažadus iki rinkimų sumažinti imigraciją į Jungtinę Karalystę iki „dešimčių tūkstančių“.

Ministras pirmininkas sudarė planą, kuriame siūloma dirbantiems imigrantams mažiausiai ketverius metus nuo atvykimo nemokėti jokių pašalpų, įskaitant mokesčių kreditą, būsto pašalpą, ir nesuteikti socialinio būsto. Darbo neradę imigrantai tą patį laikotarpį negalėtų prašyti bedarbio pašalpos. Jei naujai atvykęs užsienietis per šešis mėnesius nerado darbo, pasak D.Kamerono, jis bus deportuotas. Premjeras siekia uždrausti mokėti pašalpas imigrantų vaikams, kurie gyvena ne su tėvais Jungtinėje Karalystėje, o likę savo tėvynėse.

Lietuva

Pasak Tarptautinės migracijos organizacijos padalinio Lietuvoje vadovės A.Sipavičienės, auga grįžtamoji emigracija, bet ar ši tendencija stabilu, kol kas anksti ką nors prognozuoti. Pagrindinės migracijos priežastys dažniausiai yra ekonominės ir susijusios su socialiniu saugumu. Anot A.Sipavičienės, dažniausiai sprendimą išvykti iš šalies priima darbingi, turintys geresnį išsilavinimą nei esama šalies išsilavinimo vidurkis asmenys. „Esama ne tik ekonominių, bet ir socialinių pasekmių, kurių tikras poveikis pasimatys ateityje“, - tvirtina A.Sipavičienė.

Lietuvos Respublikos Seimas leido Lietuvoje nuolat gyvenantiems Europos Sąjungos šalių piliečiams būti šalyje registruotų politinių partijų nariais, tačiau jie negalės partijų steigti.

J.B.Hanibalsonas (J.B.Hanibalsson), buvęs Islandijos užsienio reikalų ministras: „Jei emigrantas yra išvykęs laikinai, tai tėra prisitaikymas: jis naudingas tėvynei, nes ši gauna perlaidas, jis naudingas priimančiam kraštui, nes jam reikia jo darbo jėgos, išmanymo ir panašių dalykų. Pagaliau jei Lietuva užtikrins, kad susitvarke namie jūs liksite konkurencingi, galėsite aprūpinti žmones tinkamu darbu ir padoriu gyvenimu, tada jie sugrįš.“

Šiam kartui tiek. Žinau, kad pranašu savame kieme niekada nebūsiu. Tuomet politikai turėtų įsiklausyti į žmogaus, kurio valstybė pirmoji pripažino atkurta Lietuvos Nepriklausomybę, žodžius. Noriu palinkėti mums visiems, kad kiekvieną ateinančią mūsų valstybės atkūrimo šventę mes visi sutiktume žinodami savo valstybės siekiamą tikslą, kad kasmet į Lietuvą sugrįžtų vis daugiau išvykusiųjų, kad kaskart stiprėtųme savo dvasia bei pilietiškumu ir didžiutumą nuolat augančia šalies ekonomika.